

Upprättad av
Mari Karlsson
Sjö- och luftfart
Enheten för juridik och internationell samordning
Juridiska sektionen för luftfart

Framställan om ändring i förordningen (1999:215) om lotsavgifter

Behov av ändringar i Transportstyrelsens
avgiftsbemyndigande till följd av förändrade regler om
lotsplikt

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Ansvarig
01.00	2020-08-17	Föredragen och beslutad framställan	Anna Törnqvist

Innehåll

FÖRKLARINGAR AV BEGREPP OCH FÖRKORTNINGAR	5
SAMMANFATTNING	6
Bakgrund	6
Vårt förslag	6
1 FÖRFATTNINGSFÖRSLAG	7
1.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:215) om lotsavgifter	7
2 INLEDNING	8
2.1 Bakgrund	8
2.2 Förutsättningar och legala krav	8
3 ÖVERVÄGANDEN	10
3.1 Bemyndigande att ta ut avgifter för ärendehandläggning	10
4 KONSEKVENSER	12
4.1 Vad är anledningen till regleringen	12
4.2 Vad blir effekterna om någon reglering inte kommer till stånd	12
4.3 Vad ska uppnås	12
4.4 Vilka möjliga lösningar finns det	12
4.4.1 Alternativ som inte innebär reglering	12
4.4.2 Regleringsalternativ	13
4.5 Samhällsekonomisk analys	13
4.5.1 Företag	13
4.5.2 Statens finanser	13
4.6 Fördelningsanalys	13
4.7 Överensstämmer regleringen med eller går den utöver de skyldigheter som följer av EU-rättslig reglering eller andra internationella regler Sverige ska följa	14
4.8 Ikraftträdandetidpunkt	14
5 FÖRFATTNINGSKOMMENTAR	15
5.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:215) om lotsavgifter	15

Förklaringar av begrepp och förkortningar

Lotsdispens

Undantag från skyldigheten att
anlita lots

Intern provledare

Person inom ett rederi som får
verka som examinator vid
teoretiska och praktiska prov

Sammanfattning

Bakgrund

Transportstyrelsen arbetar med att revidera bestämmelserna om skyldigheten för fartyg på svenskt sjöterritorium att anlita lots. Reglerna om lotsning finns i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2017:88) om lotsning och innebär en lotsplikt baserad på statiska bedömningsgrunder. De nya reglerna bygger på riskbaserade bedömningar och innebär förenklingar för sjöfarten. Planen är att de nya reglerna ska träda ikraft den 1 januari 2021.

De nya lotspliktsbestämmelserna bedöms kunna få en positiv påverkan på sjöfarten. Sjöfartsbranschen ser också fram mot dess införande och de nya möjligheterna till ett förenklat förfarande för att ansöka om lotsdispens.

Riksdag och regering har beslutat att Transportstyrelsens verksamhet i form av tillståndsprovning, tillsyn och registerhållning i huvudsak ska finansieras med avgifter. Riksdagens bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer finns i 7 kap. 6 § 4 fartygssäkerhetslagen (2003:364). Regeringen har i 9 § förordningen (1999:215) om lotsavgifter bemyndigat Transportstyrelsen att meddela föreskrifter om avgifter för provning av ansökan om undantag från skyldighet att anlita lots enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 5 § förordningen (1982:569) om lotsning m.m. Under arbetet med revideringen av lotspliktsbestämmelserna har det uppmärksamats att avgiftsbemyndigandet dels inte täcker samtliga ärenden som Transportstyrelsen i dag handlägger rörande lotsplikt och undantag från den, dels inte täcker de nya moment i handläggningen som de nya lotspliktsbestämmelserna medför.

Vårt förslag

Transportstyrelsen föreslår att bemyndigandet i 9 § förordningen om lotsavgifter utökas till att omfatta rätt för Transportstyrelsen att föreskriva om avgifter och ersättningar för kostnader för ärendehandläggning enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Om Transportstyrelsens framställan om utökat bemyndigande inte beviljas blir resultatet att myndigheten inte kan ta ut avgifter för dels delar av den handläggning som sker redan idag, dels den nya handläggning som de förändrade lotspliktsbestämmelserna innebär. Det betyder att Transportstyrelsen inte kan leva upp till riksdagens beslut i fråga om finansieringen av Transportstyrelsens verksamhet. Det är därför av största vikt att Transportstyrelsen får det ändrade avgiftsbemyndigandet.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:215) om lotsavgifter

Regeringen föreskriver att 9 § förordningen (1999:215) om lotsavgifter ska ha följande lydelse.

9 §

Nuvarande lydelse

Sjöfartsverket får meddela föreskrifter om ersättning för sådana kostnader som avses i 4 §.

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för *prövning av ansökan om undantag från skyldighet att anlita lots* enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 5 § förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Föreslagen lydelse

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för *ärendehandläggning* enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Denna förordning träder i kraft den xx.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Bestämmelser om lotsning för fartyg på svenskt sjöterritorium finns i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2017:88) om lotsning. Under en tid har Transportstyrelsen arbetat med att uppdatera regelverket och införa riskbaserade bestämmelser om lotsning. De nya reglerna innebär förenklingar för sjöfarten och bedöms få en stor positiv påverkan på sjöfartsbranschen.

Bemyndigandet i 9 § förordningen (1999:215) om lotsavgifter täcker merparten av den handläggning som Transportstyrelsen kommer att utföra enligt de nya lotspliktsbestämmelserna. Det finns dock några områden som inte täcks av den nuvarande formuleringen. Det finns även handläggning som Transportstyrelsen utför redan idag men som inte täcks av bemyndigandet och som myndigheten därför inte tar ut avgift för. För att Transportstyrelsen ska kunna finansiera utförandet av både nuvarande och tillkommande uppgifter med avgifter krävs ett utökat bemyndigande i förordningen om lotsavgifter. Transportstyrelsen föreslår därför att bemyndigandet att föreskriva om avgifter utökas till att omfatta avgifter för ärendehandläggning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Om Transportstyrelsens framställan om utökat bemyndigande inte beviljas blir resultatet att myndigheten inte kan ta ut avgifter för dels delar av den handläggning som sker redan idag, dels den nya handläggning som de förändrade lotspliktsbestämmelserna innebär. Det betyder att Transportstyrelsen inte kan leva upp till riksdagens beslut i fråga om finansieringen av Transportstyrelsens verksamhet. Det är därför av största vikt att Transportstyrelsen får det utökade avgiftsbemyndigandet.

2.2 Förutsättningar och legala krav

Grundprincipen är att Transportstyrelsens verksamhet inom ärendehandläggning, tillsyn och registerhållning ska avgiftsfinansieras.

Villkoren för hur Transportstyrelsens förvaltningsanslag får användas ges i myndighetens regleringsbrev. Där finns angivet att anslagsposten för avgiftsbelagd verksamhet¹ får användas för sådana förvaltningsutgifter hos Transportstyrelsen som täcks av avgifter som redovisas brutto på statens budget. Anslagsposten för skattefinansierad verksamhet² får användas för sådana förvaltningsutgifter hos Transportstyrelsen som inte finansieras med

¹ Benämns också *avgiftsanslag*

² Benämns också *skatteanslag*

avgifter, andra anslag/anslagsposter eller övriga intäkter samt för att betala svenskt medlemskap i internationella organisationer inom transportområdet.

3 Överväganden

3.1 Bemyndigande att ta ut avgifter för ärendehandläggning

Förslag

Transportstyrelsen får bemyndigande att föreskriva om avgifter och ersättningar för andra kostnader som rör ärendehandläggning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Transportstyrelsen får enligt 9 § förordningen om lotsavgifter föreskriva om avgifter för prövning av ansökan om undantag från skyldighet att anlita lots enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 5 § förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Genom Transportstyrelsens förslag till nya reviderade bestämmelser om skyldigheten för fartyg på svenskt sjöterritorium att anlita lots kommer det finnas möjlighet för ett rederi att genomföra examinationer avseende praktiska och teoretiska prov vid en ansökan om dispens från lotsplikten. I dag görs denna prövning, på uppdrag av Transportstyrelsen, av en så kallad förordnad lots som utses av Sjöfartsverket. Resultatet av prövningen skickas till Transportstyrelsen för granskning och beslut om godkännande eller avslag. Rederiet kommer enligt de föreslagna nya bestämmelserna att få ansöka om att i egen regi få genomföra denna typ av examination. Transportstyrelsen kommer då enligt förslaget att pröva om rederiet och den som avses genomföra prövningen är lämplig och kommer därefter att meddela ett beslut om dels tillstånd för ett rederi att utföra intern prövning för lotsdispens, och dels ett personligt tillstånd för den interna provledaren.

Inför en ansökan om lotsdispens finns det i regelverket krav på att en så kallad informationsresa med lots ska genomföras. Dessa resor genomförs i samband med en ordinarie lotsning och utförs av Sjöfartsverkets utsedda lotsar. Undantag från kravet på informationsresa kan medges av Transportstyrelsen genom enskilda beslut.

Idag fattar Transportstyrelsen beslut om undantag från de allmänna villkoren i föreskriften om lotsning.

Så som bemyndigandet i 9 § förordningen om lotsavgifter är utformat gör Transportstyrelsen bedömningen att det inte finns något utrymme att ta ut avgifter för beslut om undantag från kravet på informationsresa och beslut om undantag från de allmänna villkoren. Det i sin tur leder till att Transportstyrelsen inte kan leva upp till grundprincipen att myndighetens verksamhet i form av tillståndsprövning ska finansieras av avgifter.

Transportstyrelsen föreslår därför att bemyndigandet i 9 § förordningen om lotsavgifter utökas till att gälla för ärendehandläggning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m. Detta skulle ge Transportstyrelsen möjligheter att meddela föreskrifter om avgift för de uppräknade ärendetyperna, det vill säga, dels beslut om tillstånd för ett rederi att utföra intern provning för lotsdispens och beslut om personligt tillstånd för den interna provledaren dels beslut om undantag från kravet på informationsresa och beslut om undantag från de allmänna villkoren.

4 Konsekvenser

4.1 Vad är anledningen till regleringen

De nya lotspliktsbestämmelserna medför nya uppgifter i Transportstyrelsens handläggning för vilka myndigheten behöver kunna ut avgifter. Dessutom finns redan idag moment i handläggningen som Transportstyrelsen med nuvarande bemyndigande inte kan ta ut avgifter för.

4.2 Vad blir effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Om Transportstyrelsens framställan om utökad bemyndigande inte beviljas blir resultatet att kostnaderna belastar anslagsposten för skattefinansierad verksamhet. Det innebär också att Transportstyrelsen inte kan leva upp till riksdagens beslut om att myndighetens verksamhet i form av tillståndsprovning som huvudregel ska finansieras genom avgifter som tas ut av de kollektiv som verksamheten vänder sig mot. Det är därför av största vikt att Transportstyrelsen får det föreslagna utökade avgiftsbemyndigandet.

4.3 Vad ska uppnås

Genom det föreslagna utökade bemyndigandet för Transportstyrelsen att föreskriva om avgifter för ärendehandläggning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m. får Transportstyrelsen möjlighet att föreskriva om och ta ut avgifter för dels de nya ärendena om tillstånd för rederier att utföra intern provning för lotsdispens respektive personliga tillstånd för interna provledare som myndigheten ska handlägga enligt de reviderade lotspliktsbestämmelserna, dels de ärenden om undantag från kravet på informationsresa respektive undantag från de allmänna villkoren som redan handläggs idag men som inte täcks av dagens bemyndigande i förordningen om lotsavgifter. Det innebär att Transportstyrelsen kan leva upp till riksdagens beslut att verksamhet av det slaget ska finansieras med avgifter. Det innebär även att kostnaderna kommer att belasta anslagsposten för avgiftsbelagd verksamhet.

Förslaget innebär också att Transportstyrelsens avgifter blir mer rättvisa då hantering av ansökningar om undantag från informationsresor och undantag från de allmänna villkoren i föreskriften inte finansieras av skattemedel.

4.4 Vilka möjliga lösningar finns det

4.4.1 Alternativ som inte innebär reglering

Transportstyrelsen bedömer att alternativ saknas för att Transportstyrelsen ska kunna uppfylla kravet på att vår verksamhet avseende tillståndsprovning i huvudsak ska finansieras med avgifter.

4.4.2 Regleringsalternativ

Transportstyrelsen gör bedömningen att det för närvarande inte finns några alternativa regleringar utöver en utökning av bemyndigandet i 9 § förordningen om lotsavgifter.

4.5 Samhällsekonomisk analys

4.5.1 Företag

De rederier som ansöker om att i egen regi genomföra teoretiska och praktiska prov vid ansökan om lotsdispens enligt förslaget till reviderade bestämmelser i Transportstyrelsens föreskrifter om lotsning kommer att få bära den kostnad som uppstår vid hanteringen av ansökan.

De företag/rederier som ansöker om undantag från informationsresa i samband med prövning av lotsdispens och de företag/rederier som ansöker om undantag från de allmänna villkoren i föreskriften får betala den faktiska kostnaden som uppkommer i samband med hanteringen av dessa ansökningar.

Det är i nuläget inte möjligt för Transportstyrelsen att bedöma hur många rederier/företag som kommer att ansöka om ovanstående möjligheter och därmed påföras en avgift.

4.5.2 Statens finanser

Genom att Transportstyrelsen ges det utökade avgiftsbemyndigande som föreslås kommer de kostnader som belastar Transportstyrelsens förvaltningsanslag att motsvaras av intäkter som redovisas mot inkomstitel på statens budget.

4.6 Fördelningsanalys

Det utökade avgiftsbemyndigandet berör de enskilda rederier och företag som väljer att ansöka om

- att få genomföra teoretiska och praktiska prov i egen regi i samband med prövning av lotsdispens,
- undantag från informationsresa och
- undantag från allmänna villkor i Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2017:88) om lotsning.

För de rederier som väljer att inte utnyttja dessa möjligheter gäller istället kravet på att anlita lots och de får då betala sedvanliga lotsavgifter.

Då avgifterna kommer att tas ut av de företag som väljer att utnyttja de möjligheter som de nya reglerna medför, och som alltså inte utgör några krav, gör Transportstyrelsen bedömningen att inte någon missgynnas. Den föreslagna regleringen tros påverka samtliga berörda på någorlunda samma sätt.

4.7 Överensstämmer regleringen med eller går den utöver de skyldigheter som följer av EU-rättslig reglering eller andra internationella regler Sverige ska följa

Den föreslagna förändringen i förordningen faller under nationell rådgivning och går således inte utöver några skyldigheter som följer av Sveriges internationella åtaganden.

4.8 Ikraftträdandetidpunkt

Transportstyrelsens nya föreskrifter om lotsning planeras träda i kraft den 1 januari 2021. Det vore därför önskvärt om det utökade bemyndigandet i 9 § förordningen om lotsavgifter träder i kraft innan dess.

5 Författningskommentar

5.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:215) om lotsavgifter

9 §

Sjöfartsverket får meddela föreskrifter om ersättning för sådana kostnader som avses i 4 §.

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för *ärendehandläggning* enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning m.m.

Frågan har behandlats i avsnitt 3.1. Paragrafen är ändrad. Genom ändringen i andra stycket blir det möjligt för Transportstyrelsen att föreskriva om avgifter för ärendehandläggning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 9 §§ förordningen (1982:569) om lotsning mm.